

2011-09-13

Växjö Tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Box 81
351 03 Växjö

Mål M1716-11 Ombyggnad av Kvarseboåns nedre damm

Kvarsebo Hembygdssällskap önskar lämna följande synpunkter på rubricerade ansökan. Föreningen har gått igenom ingivna handlingar och inhämtat medlemmars synpunkter över de tre utredda alternativen under Östgötadagarna vid en skärmställning den 3 september. Därefter har styrelsen behandlat frågan vid ett möte den 12 september 2011 och enats om följande skrivelse.

Kvarsebo Hembygdssällskap motsätter sig de åtgärder Norrköpings kommun ansökt om.

Motivering

Åtgärderna tar inte tillräcklig hänsyn till kulturmiljön som har anor från medeltiden. Det äldsta kända dokumentet med namnet Kvarsebo finns i ett medeltidsbrev 11 november 1377 och där namnet är *Qwærnosabodha*. Prof. em Gösta Franzén redovisar: "namnet anger otvetydigt, att en kvarn tidigt funnits vid Kvarseboåns os eller mynning"¹. Det kan således anses belagt att kvarn funnits på den aktuella platsen sedan medeltiden. Kvarnen finns sedan redovisad i ett antal dokument och kartor under århundradens lopp bl. a på en karta från 1679.

Detalj av karta över bl a Kvarsebo socken 1679.
Lantmäteriets forskningsarkiv D 56-1:c13:25.

¹ Gösta Franzén: Bebyggelsenamnen i Östlands härad. Ortsnamnsarkivet i Uppsala, 1984, sid 81.

Kvarnbyggnaden revs 1972 till många Kvarsebobors saknad men kvarnmiljön i övrigt är "en väl sammanhållen miljö för en mjölkvarn"² med en kallmurad damm, vattenfåror, dammluckor, spegeldamm, murad kvarngrund och inte minst ett vattenfall från dammens skibord (Fornlämning Kvarsebo 23:1). Arkeologiundersökningen har också visat på lämningar uppströms den nuvarande dammen som möjligen kan härröra från en äldre kvarn av en typ som är känd från medeltiden.

Hembygdsföreningen röjde området för 10 år sedan, anordnade en spång och har sedan dess en informationsskylt uppsatt.

Mycket av kvarnmiljön förstörs om ansökan bifalles:

- Den västra delen av den kallmurade dammen rivs
- Spegeldammen töms
- Vattenfallet från skibordet försvinner

Sammantaget är ingreppen stora i den kulturmiljö där Kvarsebo uppstod en gång under medeltiden. Hembygdsföreningen förordar alternativet 2 med en ombyggnad av nedre dammen och anläggning av en fisktrappa som enligt föreningens uppfattning tar skälig hänsyn till såväl kultur- som naturintressena för en rimlig kostnad. Anläggningskostnaden för alternativ 3 som ansökan gäller är praktiskt taget lika stor 1,95 Mkr som för alternativ två, 2,0 Mkr. Drift- och underhållskostnader anges som skäl till att välja alternativ 3 i utredningen. Dessa har dock inte specificerats. Enligt en underhand erhållen uppgift behövs inga större underhållsåtgärder på ca 50 år om alternativ 2 genomförs.

Kvarsebo Hembygd förening

Jan Moberg
ordförande

Stallbacksgränd 14
611 32 Nyköping

e-post jan.moberg.nykoping@telia.com

Bilaga:
Två bilder

² Arkeologigruppen AB. Rapport 2010:14 "Fisktrappa i Kvarsebobäcken"

Vattenfallet över skibordet på dammen försvinner helt i alternativ 3 som ansökan gäller men bibehålls i alternativ 1, sänks och breddas något och får mindre vattenföring i alternativ 2

Spegeldammen uppströms dammen försvinner helt i alternativ 3 som kommunen ansökt om men bibehålls i alternativ 1 och sänks 0,5 m i alternativ 2.